

A Magyar Tudományos Akadémia Széchenyi rakparti épületének szerényen berendezett, első emeleti szobájában műszaki, tudományos életünk egyik jelesével, Hevesi Gyulával ülünk szemben. Barna hajába itt-ott ezüst szálak vegyülnek. Mozdulatai fürgék, és 69 éves kora ellenére ma is a 20 évesek lendületével dolgozik az Akadémián, de ott-hon sem tétlenkedik. Most jelent meg »Egy mérnök a forradalomban« című műve és most újabb könyvén dolgozik, amely »A szociális termelés« címmel a nyáron hagyja el a sajtót.

40 éve

Hevesi Gyula akadémikust, a Magyar Tudományos Akadémia titkárát, a műszaki tudományok és a gyakorlat kapcsolatának kiépítése, a magyar műszaki tudományos élet megszervezése terén kifejtett tevékenységéért a Kossuth-díj második fokozatával tüntették ki.

Az idősebb tudós- és mérnökgeneráció nagyra értékeli Hevesi Gyulának azt a tevékenységét, amelyet 1919-ben a Tanácsköztársaság ideje alatt végzett a műszaki, tudományos élet átszervezésében és az AMOSZ-ban, az Alkalmazott Mérnökök Országos Szövetségében.

Erre az időre emlékezik most.

A Tanácsköztársaság idején létrejött Műszaki Tudományos Tanács egyik feladatául tűzte, hogy kiépítse az együttműködést a Magyar Tudományos Akadémiával. Célunk az volt, hogy a szocialista építés tudományos központja legyen és a tudomány eszközeivel segítse a népgazdaságot. Az Akadémia reakciós vezetői azonban visszautasították az együttműködési javaslatot. Ezért ideiglenesen felfüggesztettük az Akadémia tevékenységét, az átszervezést azonban már nem sikerült végrehajtanunk.

A fiatal műszaki nemzedék — a kutatóintézetek tudományos munkatársai, az ipari kutatóintézetek dolgozói, a tervezőirodák és a gyakorlati élet mérnökei, technikusai főként a felszabadulás óta, a műszaki élet fellendítésében végzett munkája alapján ismerik Hevesi Gyulát.

A Horthy-fasizmus az Akadémiát, amely tevékenységének legjobb időszakában is elég távol állott az ország gazdasági és kulturális életétől, mind személyi összetétele, mind tudományos színvonala tekintetében mélyen lezüllesztette. Egyebek között kifejezésre jutott ez abban is, hogy nem állotta megtenni József főherceget az Akadémia elnökévé. Így mindenekelőtt a politikailag káros és tudományos szempontból is értéktelen személyi ballasztól kellett az Akadémiának megszabadulnia a felszabadulás után, hogy a szocialista építés tudományos központjává fejlődhessek.

Kilenc esztendővel ezelőtt,

amikor a Hevesi Gyula által létrehozott Találmányi Hivatal munkája már eléggé meg-alapozottnak látszott, a párt a Tudományos Akadémia átszervezésével és megerősítésével kapcsolatban az Akadémia Műszaki Tudományok Osztályának létrehozásával bízta meg. Legközvetlenebbül ez kapcsolta össze az Akadémiát a szocialista építés gyakorlati feladataival.

Széles aktívahálózat

Erről a munkájáról mondja:

— Itt is sikerült megvalósítanom, amit a szocialista szervezés egyik alapvető követelményének tekintek: minden központi intézménynek meg kell teremtenie a maga feladataikörének megfelelő tömegbázisát és minél szorosabb munkaköteléssel magához kapcsolnia. Nem volt egészen egyszerű dolog megértetni és elfogadtatni az Akadémián azt, hogy a Tudományos Akadémia is lehet — bizonyos értelemben — »tömegszervezet«. Sokan úgy vélekedtek, hogy ez az Akadémia tudományos színvonalának rovására megy. A gyakorlat azonban ennek az ellenkezőjét bizonyította be.

A Műszaki Tudományok Osztályának taglétszáma megalakulásakor mindössze 17 volt, ma 30 körül van. Egy ilyen kis testület, amelyben több fontos műszaki tudományág egyáltalán nem is volt képviselve, megfelelő »tömegbázis« híján képtelen lett volna feladatát megvalósítani. Ez a tömegbázis nem más, mint az állandó szakbizottságok széleskörű rendszere, amely egyesíti úgyszólván minden műszaki tudományág legkiválóbb gyakorlati és elméleti szakembereit. Osztálytitkári működésén idején több mint 100 állandó bizottságban, mintegy 1200 volt a tagok létszáma és működésük eredménye nem az akadémiai színvonal süllyedése, hanem az ipar és az iparvezetés tudományos színvonalának emelkedése volt. Ez a szervezési forma és munkamódszer lassanként általánossá vált az Akadémia valamennyi osztályán — így alakult ki az Akadémia igen jelentős »tömegbázisa«, amely nélkül már el sem volna képzelhető. Ezek a bizottságok valóban minden szakterület legkiválóbb szakembereit egyesítik.

Segítség az iparnak

— Az országgyűlés költségvetési vitájában sok szó esett a nehézipar egyes ágazatainak nagyobb arányú fejlesztéséről. Az Akadémia milyen segítséget nyújt intézeteinek kutatásaival ezekhez a feladatokhoz — kérdeztük.

— Az Akadémia intézetei között nagy szerep vár a Műszaki Fizikai Kutató Intézetre, amely most van alakulóban olyan kiváló vezetőkkel az élen, mint Winter Ernő, Szigeti György és Bognár Géza akadémikusok. Az új intézetnek nagy szerepe lesz a hír-

adástechnikai kutatás és iparág fejlesztésében, nemzetközi színvonalra emelésében.

— Milyen a kapcsolat az Akadémia és a tudományos egyesületek között?

— Az akadémiai bizottságok és az MTE SZ egyes tag-egyesületei között elég szoros az együttműködés, azonban van még tennivaló. A műszaki értelmiség széles rétegeinek bevonása a tudomány térszerű fejlesztésébe lényegesen hozzájárul műszaki kultúránk színvonalának emeléséhez, az ipar és a közlekedés fejlesztéséhez.

— Javult a kapcsolatunk a minisztériumokkal és az ipari kutatóintézetekkel is. A múltban előfordult, hogy egyes gazdasági vezetők az Akadémiának az iparfejlesztés érdekében tett tudományos javaslatait a hatáskörükbe való illetéktelen beavatkozásnak tekintették. Ezen a téren van már javulás. A legtöbb esetben már készséggel fogadják az Akadémia javaslatait, olykor maguk is fordulnak hozzánk tanácsért. Ezt az együttműködést azonban még nem tartjuk elegendőnek. Nézetem szerint időszerű lenne a gazdasági szerveknek és a tudomány embereinek kapcsolatát a Tanácsköztársaság idején kialakult gyakorlat alapján továbbfejlesztetni. Úgy tudom, hogy ez az ügy felsőbb szerveknél rövidesen napirendre kerül.

A napi feladatok és a távlati fejlesztés

— Tovább kell javítani az ipari kutatóintézetek munkáját. Túláságosan megterhelik az ipari kutatóintézeteket a termelés napi problémáival és igen kevés gondot fordíthatnak a távlati fejlesztés feladataira. Pedig, ha ezt a fontos teendőt elhanyagolják, iparunk jövőbeni helyzete sínynyi meg. Arra kell törekedni, hogy az ipari kutatóintézetek a termelés napi problémáinak megoldása mellett, kapacitásuk egy részét a távlati fejlesztési feladatok kidolgozására fordítsák. V. I.

Osztályozás

Tárgy

Személy

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: V. I.

Szorosabb kapcsolatot kell kiépíteni a tudományos egyesületek, a kutatóintézetek és az Akadémia között

Magyar Nemzet
1959. IV. 20.

061
"1959"